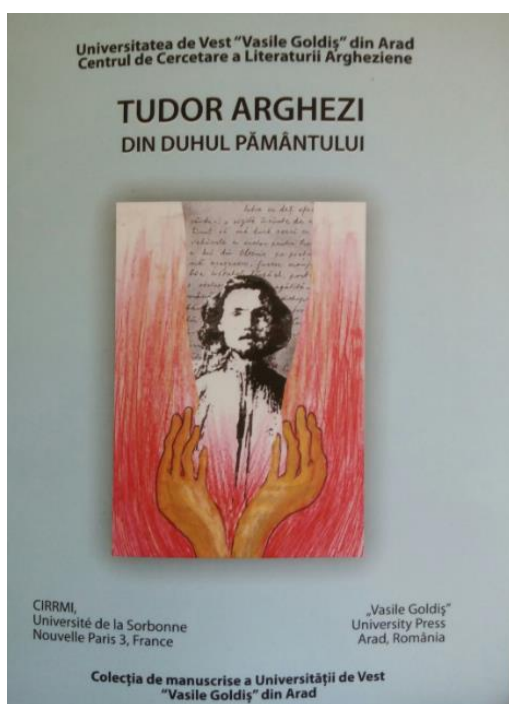

Ștefan GENCĂRĂU, Vasile MAN (editori)
Tudor Arghezi. Din duhul pământului,
Din manuscrisele Centrului de Cercetare a Literaturii Argheziene
CIRRMI, Université de la Sorbonne Nouvelle, Paris
„Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2012, 144 p.

Viviana MILIVOIEVICI

Academia Română – Filiala Timișoara,
 Institutul de Studii Banatice „Titu Maiorescu”
viviana.poclid@yahoo.com

**„Nu-ți voi lăsa drept bunuri, după moarte,
 Decât un nume adunat pe o carte...”**
 Tudor Arghezi, *Testament*

Tudor Arghezi, pseudonimul literar al lui Ion Theodorescu, este o personalitate distinctă în cultura română interbelică, stârnind și azi interesul cititorilor, dar și cercetătorilor, printr-o serie de documente inedite care ies la iveală, grație unei munci depusă cu abnegație de cei care îi studiază opera și o redau publicului larg.

Acest fapt îl datorăm, în primul rând, Centrului de Cercetare a Literaturii Argheziene, din cadrul Institutului de Studii și Cercetări „Vasile Goldiș” al Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad.

Volumul din anul 2012, coordonat de Ștefan Gencărau și Vasile Man, în calitate de editori, a apărut în condiții tipografice deosebite, sub egida CIRRMI, Université de la Sorbonne Nouvelle din Paris și „Vasile Goldiș” University Press din Arad.

Cartea de față cuprinde o parte din manuscrisele argheziene inedite, mai precis 51 de manuscrise, reunite sub titlul *Din duhul pământului. Cuvântul arghezian în trecerea sa către public*, acestea fiind redescoperite de fiul

poetului, Baruțu T. Arghezi. Toate manuscrisele au fost îngropate de acesta „în grădina Mărțișorului” și relatează fapte și evenimente din „copilăria, tinerețea și adolescența” scriitorului, dar povestesc și despre răstimpul petrecut de acesta la mănăstirea Cernica. Despre relația profundă dintre tatăl și fiul său, menționează Doina Arghezi, soția lui Baruțu, în câteva *Cuvinte despre manuscrisele argheziene*, încă de la începutul volumului: Tudor Arghezi, „uneori îl chema pe Baruțu și-l ruga să le pună pe foc, unul sau mai multe manuscrise, dar Baruțu le pitea. Alteori, din cauza evenimentelor politice din acele vremuri, îi cerea lui Baruțu să le îngroape. Deseori, îmi povestea Baruțu, că primea de la «Tătuțu» câte un teanc de manuscrise, spunându-i (...) «Baruțule, ia aceste manuscrise pe care ți le încredințez, fiindcă sunt sigur că le vei păstra cu mare grijă și în final vei ști ce să faci cu ele. Sunt convins că sunt în mână bună...» Pentru Baruțu, manuscrisele tatălui său erau sacre! Contactul cu fiecare manuscris era un prilej de profundă emoție, însoțită de lacrimi. Legătura cu fiecare manuscris era pecetluită de un puternic sentiment de adulare, admirație, respect și dragoste. Deseori îl găseam îngândurat, cu un manuscris în mână, (...) îmi spunea: «îl simt permanent pe Tătuțu alături de mine», și îl năpădeau lacrimile...” (p. 13)

Acesta este, așadar, primul volum de documente inedite din această serie, care completează biografia spirituală a poetului. Textul semnat de acad. Eugen Simion evidențiază importanța

publicării unor asemenea însemnări. Din rândurile sale se întrevede entuziasmul: „Sincer vorbind, mă bucur enorm să aflu că mai sunt azi oameni și instituții care se interesează de un mare poet (cel mai important pe care l-a dat în secolul al XX-lea limba română) și își dau seama că fără cultură o națiune este săracă și riscă să piară din istorie.” (*Biografia secretă a unui mare poet*, p. 7)

Din cuprinsul volumului amintim și cuvintele Președintelui și Rectorului fondator al Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, Prof. univ. dr. Aurel Ardelean, care evidențiază scopul și obiectivele întemeierii acestui Centru de Cercetare a Literaturii Argheziene, acelea de a promova „excelența științifică în domeniul istoriei literare” și „formarea profesională a unor tineri în domeniul literaturii argheziene”: „Importanța cunoașterii operei argheziene (...) este un act de înaltă prețuire a valorilor naționale ale literaturii române, care fac parte din patrimoniul literaturii universale. Educația umanistă este una din formele esențiale de formare a caracterului și a intelectualilor de elită.” (p. 9)

De asemenea, Ștefan Gencărau, în studiul său, *Pentru o editare a manuscriselor argheziene*, oferă explicații în ceea ce privește titlul volumului, dar și date referitoare la paginile manuscriselor, la selecția acestora, în cuprinsul cărții, fiind tipărit atât facsimilul, cât textul deslușit și transcris de profesorul Vasile Man, cu mare minuțiozitate. Astfel, titlul ales de cei doi editori „trimite la istoria documentelor în parte deteriorate de pământul în care și-au găsit izbăvirea și (...) adaosul de spiritualitate. Sintagma din titlu evocă *istoria* manuscriselor argheziene, *salvate* prin îngropare în lutul grădinii de la Mărțișor.” (p. 15) Paginile publicate în acest volum „alcătuiesc un text confesiv, întreg, consecutiv, coerent: un jurnal ce pornește dinspre o instanță matură, rememorativă (...) și trece prin etape de viață ce au semantizat certitudinea și tăgăda în întreaga pendulare argheziană între credință și îndoială...” (p. 16)

Rândurile lui Arghezi rememorează, uneori, unele „tablouri din viața copilăriei” (mss. 6 (3)), însă nu o copilărie fericită, alteori întâlnirile literare din adolescență, cu „poeți, profesori, autori dramatici și actori și pictori, creaturi ale Bucureștiului sau întorși din streinătăți.” (mss. 8 (5)) Alte rânduri surprind evenimente zilnice, petrecute acasă sau la locul de muncă: „Fabrica îmi suprimase o sumedenie de griji minuscule, tocmai cele mai triviale și mai acoperătoare, pentru care atâți oameni se prăbușesc în penibila mediocritate a unei slujbe, a unui salariu, a unei provincii proaste...” (mss. 16 (30)), iar altele evocă amintiri de la mănăstire: „Locuiam (...) în mănăstire și citeam toată ziua în biblioteca universității...” (mss. 43 (40)) sau „Ca să rezist, am luat elementele care stau la rădăcina călugăriei și m-am silit să-mi fac o educație cu ele. Poate că pe asemenea cale se ajunge, mi-am zis, la o angelică stare, compatibilă cu perfecțiunea visată, cel puțin în ce mă privește, ceea ce iarăși nu putea să satisfacă. Era necesar ca toată mănăstirea să fie populată cu îngeri.” (mss. 50 (47))

Partea finală a volumului cuprinde un interviu cu Baruțu T. Arghezi și un studiu, *Arghezi din noi*, semnate de profesorul Vasile Man.

Interviul, consemnat la 20 mai 2009, *Tudor Arghezi – un miracol în literatura română*, evidențiază diverse amintiri ale fiului poetului, în ceea ce privește viața și activitatea scriitoricească și de ziarist al lui Tudor Arghezi, geneza unor volume de-ale sale (*Cuvinte potrivite*, *Flori de mucigai*, *Lina*, *Litanii*, *Poarta neagră*, *Ochii Maicii Domnului* etc.). Amintește și despre cărți ale exegeților operei argheziene, despre traducerea cărților sale în numeroase limbi (engleză, franceză, italiană, spaniolă, rusă, maghiară), dar și despre evenimentele istorice și politice ale acelor vremuri zbuciumate. În încheierea interviului, Baruțu afirmă despre tatăl său, cu mândrie: „Tudor Arghezi nu e doar un scriitor, ci un prevestitor, creând un miracol în literatura română!” (p. 137)

Așadar, Tudor Arghezi a lăsat literaturii române pagini memorabile, iar cercetarea manuscriselor sale reprezintă o sursă inepuizabilă de informații: „Artist al imaginii și al cuvântului, inedit în expresia poetică, nou în abordarea unor teme ce privesc existența umană și surprinzător, prin detalii, în descrierea faptelor trăite, Tudor Arghezi ne-a lăsat moștenire tezaurul său sufletesc, ca semn al nemuririi creației sale literare”, notează Vasile Man, în studiul său, *Arghezi din noi*. (p. 138)